

de 2800 artsen der hoofdstad samen te binden door de oprichting van een „Wohlfahrtsinstitut”, bestaande uit een weerstandskas, een ondersteuningskas en een leenfonds. Jammer dat men deze instelling heeft meenen te ondersteunen door het plan (reeds vroeger vermeld) van een receptenzegel. Het gaat toch niet aan, de apothekers te noodzaken tot inning eener belasting van het publiek ten behoeve van derden. Desnoods zouden de artsen, die het kunnen missen, ten behoeve hunner minder welgestelde collega's, op hun recepten voor hun eigen rekening zegeltjes kunnen plakken. Dat zou ongemerkt een belangrijk bedrag kunnen opbrengen (*Deutsche med. Wochenschr.*).

PINKHOF.

NIEUW TIJDSCHRIFT. — De redactie ontving het eerste nummer van een nieuw Duitsch Tijdschrift op het gebied der sociale geneeskunde, dat den naam draagt van: *Zeitschrift für Soziale Medizin, Medizinalstatistik, Arbeiterversicherung, Soziale Hygiene und die Grenzfragen der Medizin und Volkswirtschaft.* Het wordt geredigeerd door A. GROTJAHN dr. med. en F. KRIEDEL dr. phil. In een voorwoord wijzen de redacteuren er op, dat de sociale geneeskunde en de sociale hygiëne een groote roeping hebben te vervullen, nl., waar zij aan het gebied der politiek raken, de hartstochten te verzachten en vele vraagstukken, die nu oorzaken zijn van politieke twisten, in een stadium van rustige objectieve beoordeeling te brengen. Daaraan wil het tijdschrift meewerken en het roept daarvoor de medewerking van artsen, oeconomen en verzekeringsbeambten in. Verder bevat dit eerste nummer: GOTTSTEIN, Die Statistik der Totgeburten seit 200 Jahren; GROTJAHN, Die Objectiv notwendigen und die subjektiv befriedigende Leistungen in ihren Beziehungen zur Vereinheitlichung der Arbeiterversicherung; GUTTSTADT, Die Betriebskosten der öffentlichen Heilanstalten und die Verpflegungssätze für Kranke; BERNER, Die Vereinheitlichung des deutschen Arbeiterversicherungswezen; NESEMANN, Das preussische Gesetz betreffend die Bekämpfung übertragbarer Krankheiten vom 28. August 1905. Voorts referaten, boekaankondigingen, enz. Het tijdschrift zal verschijnen in niet op geregelde tijden uitkomende afleveringen, waarvan vier een deel van 24 vel druks zullen vormen. De prijs per deel is 12 Mark. Uitgever is F. C. W. VOGEL, te Leipzig.

MUNTENDAM.

INGEZONDEN.

STERFTEVERHOUDING IN NEDERLAND.

Zeker niet om iets af te dingen op de belangrijke onderzoeken van collega TRESLING in het *Tijdschrift* van 17 Maart, doch om schrijvers over soortgelijke onderwerpen in de toekomst te waarschuwen en den lezers voor te lichten het volgende:

De heer TRESLING stelt op blz. 701 als eerste conclusie: *De algemeene sterfte is in Nederland in de laatste 25 jaren belangrijk verbeterd.*

Dit is alleen juist of beter gezegd, dit mag alleen als vaststaande worden aangenomen, wanneer achter „jaren” wordt tusschengevoegd „der vorige eeuw”

Sedert 1900 toch is vergelijking met vorige perioden door de officieele cijfers der sterfte zonder zeer bijzondere correctie niet meer mogelijk. Tot aan dat tijdstip werd namelijk de jaarlijksche sterfte berekend naar het

cijfer der bevolking bij het begin van het jaar; althans dit is geschied voor de bron, Handelingen van het Geneeskundig Staatstoezicht, ook door den heer TRESLING gebruikt. Bij internationale overeenkomst is echter, door de bureaux voor statistiek aangenomen om, met de nieuwe eeuw aanvangende, te trachten een meer juist inzicht te verkrijgen in de sterfte en werd daarom tot maatstaf genomen de *gemiddelde* bevolking van een land, provincie of gemeente; dit cijfer is altijd grooter dan dat der bevolking aan het begin van het jaar en het verhoudingscijfer der sterfte wordt dus kleiner.

Nog een tweede, veel belangrijker oorzaak is aanwezig, waarom sedert 1900 dit cijfer kleiner moet zijn dan in vroegere tijden, ook wanneer de werkelijke sterfte niet veranderd mocht zijn. Sedert dien tijd toch worden onder de overledenen niet meer opgeteekend, althans in de latere officieele statistieken niet meer in de berekening opgenomen, de doodgeborenen, waaronder, zooals wij weten, dikwijls niet-levensvatbare vruchten voorkomen en hier te lande ook de kinderen, die sterven vóór de aangifte bij den Burgerlijken Stand, binnen drie dagen na de geboorte.

Wanneer nu de deeler, het aantal inwoners, grooter wordt en het deeltal, het aantal overledenen, kleiner door oorzaken, die met verandering der sterftetoestanden niets te maken hebben, mag ook het quotient, d. i. het verhoudingscijfer der sterfte, niet zonder meer vergeleken worden met de verhoudingscijfers van vroeger, verkregen uit gegevens niet op dezelfde wijze bijeengebracht.

Ik kan begrijpen, zoo schrijft mij de directeur van het Centraal-Bureau voor de statistiek, dat deze methodische verandering last veroorzaakt, maar over dergelijke bezwaren moet ten slotte bij het invoeren van verbeteringen, in de statistiek wel worden heengestapt.

Om onjuiste conclusies te vermijden mag dus bij alle vergelijkende sterfte-statistiek met de officieele cijfers voorhands niet verder worden gegaan dan tot het jaar 1900.

Breda, 17 Maart 1906.

Dr. G. W. BRUINSMA.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Maatregelen tegen de pest.

De *Nederlandsche Staatscourant* n°. 66 1906 bevat de ministerieele beschikking, waarbij de voorschriften worden vastgesteld, die in acht te nemen zijn bij het onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van pestsmetstoffen door middel van proefnemingen op dieren, bij het verrichten van lijkopeningen van overledenen aan pest of verdachten, en voor het vervoer van pestsmetstoffen. Deze voorschriften, behorende bij het de vorige week medegedeelde Koninklijk besluit van 6 Maart 11., zijn geheel dezelfde als de nu reeds sinds 1900 telken jare vastgestelde.

BUITENLAND.

BERLIJN. — **Leerstoel in de sociale geneeskunde.** Aan prof. M. KIRCHNER, „vortrag en der Rat” bij het Cultusministerium, is een buitengewoon hoogleeraarschap opgedragen in de sociale geneeskunde wegens de groote